

Grbovi osorske katedrale

Osorske katedrale, kako ona stara (na groblju) a tako i ona nova (na trgu) bile su sjedište bivše Osorske biskupije, koja je trajala u vremenskom rasponu od gotovo 1500 godina, od V./VI. st. pa sve do 1828. godine, kada se njeno područje pripaja Krčkoj biskupiji.

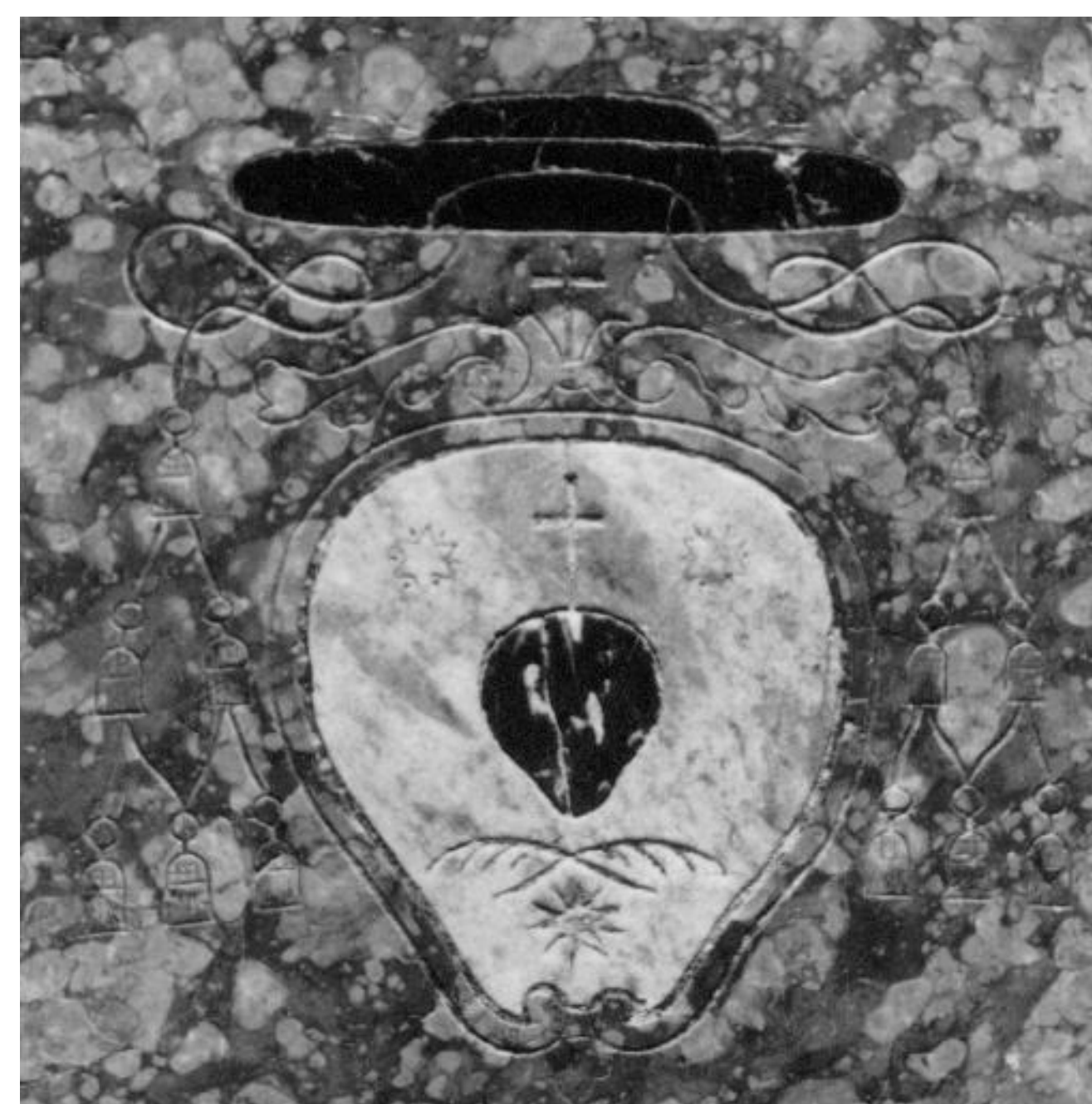
Nova Katedrala Marijina Uznesenja u Osoru, danas župna crkva, trobrodna je građevina orijentirana sjever-jug a građena je u vrijeme biskupa Antuna Palčića (1463.-1470.) i Marka Nigrisa (1474.-1485.), da bi bila dovršena za stolovanja biskupa Giovannia Giustia (1486-1509.), no kako ovaj biskup nije nikada došao na otok Cres, crkvu je posvetio ninski biskup Juraj Divnić. Gradnja joj je završena 1497., a glavni oltar Sv. Nikoli posvećen je 1498. godine. Usprkos novom titularu, nazivana je i dalje Sv. Marijom, prema titularu stare ranokršćanske katedrale na groblju. Sama crkva bila je produžena u XVII. st. (staro četvrtasto svetište je produljeno, povišeno i poligonalno zaključeno), a u XVIII. st. dobiva barokni strop sa štukaturama, koji je izmjenjen godine 1936. Godine 1944. i 1945. osorska Katedrala je bombardirana sa engleskih ratnih brodova, pa je crkva konzervirana 1952./1953. Radovi na obnovi katedrale u organizaciji HAZU poduzeti su 1968. i 1969. godine, a Hrvatski restauratorski zavod iz Zagreba vodi radove na Katedrali u Osoru od 1980./1981. godine i to prvo popravkom zvonika, da bi 1983. godine popravio krovšte te sanirao korske klupe. Godine 1988. provedeno je arhitektonsko snimanje glavnog portala da

bi se radovi na njegovom obnavljanju završili 1991. godine, a radovi na glavnom pročelju Katedrale završeni su 1995. godine.

U tijeku 1998. godine obavljena su zaštitna arheološka istraživanja u sjeverozapadnom uglu Katedrale, čiji je pod prilikom bombardiranja saveznika 1945. godine bio oštećen pa ga je trebalo zamijeniti novim kamenim pločanjem.

gore:
Na desnoj oltarnoj pregradi desne kapelice Duša iz čistilišta.
Kamen, 10,5 x 13,1 cm.
Grb nepoznatog biskupa., XVI./XVII. st.
(Foto: S. Urlich)

gore lijevo:
S lijeve strane stepeništa na pročelju osorske Katedrale.
Kamen, 33 x 21 cm.
Grb Giovannia Giustia., 1498. godina.
(Foto: S. Urlich)

lijevo:
Na nadgrobnoj ploči na podu u apsidi.
Mramor, 43 x 41 cm.
Grb biskupa Nicolausa Drasicha. Godina 1736.
(Foto: S. Urlich)

Grbovi osorske katedrale

Grbovi koji se nalaze u osorskoj Katedrali su različite pripadnosti, to su kao prvo grbovi crkvenih dostojanstvenika (devet komada), grbovi osorskih plemićkih obitelji (jedanaest komada), grb državnog činovnika (jedan komad), te grbovi država (dva komada). Grbovima bi se mogla pridružiti i ostala znamenja (sedam komada) i jedna kartuša, što iznosi ukupno trideset komada grbova i znamenja. Od tog ukupnog broja, njih se deset nalazi na nadgrobnim pločama, tri su prislonjena na vanjske zidove katedrale, osam ih je na bočnoj oltarnoj pregradi, jedan je na kapitelu, dva su na glavnom oltaru, dva su na zidanim klupčicama u apsidi, jedan je na podu apside, jedan visi na zidu sakristije, jedan je grb izrađen u strukturi kulir-poda sakristije, jedan je na šiljku gotičkog luka bočne kapelice a jedan je na nozi mramorne škropionice. Svi grbovi izrađeni su u kamenu, a od toga su šest mramorna, osim jednog grba koji je izrađen iz drva i jednog iz kulir-betona. Grbove iz osorske katedrale možemo datirati u rasponu od XV. do XVIII. st., što se poklapa sa vrhuncem uporabe grbova u javnom životu i razdobljem vladanja Mletačke republike u Osoru.

Izvan originalnih grbova vezanih uz osorsku katedralu su tri brončana grba i to grb Republike Hrvatske te dva grba osorske komune, postavljeni na vanjski zid bočne, lijeve kapelice na inicijativu Osorskih glazbenih večeri 2000. godine. No, kako je restauracija katedrale uveliko vezana sa održavanjem glazbenih večeri u njoj smatrali smo potrebnim spomenuti i ove suvremene grbove.

Nadgrobna ploča na podu u apsidi.,

Natpis:
D. O. M.
NICOLAVS DRASICH EPVS AVXEREN
MORTALITATIS SVAE SPOLIAE CONDIDIT
SVB HOC LAPIDE EXPECTANS
SVRCITE POSTREMAE VERBA TREMENDA TVBAE
ANNO MDCCXXXVI

Grbovi osorske katedrale

Na zidu sakristije.
Drvo, oko 50 x 50 cm.
Grb biskupa iz obitelji Zorzi.
XVIII. st.
(Foto: D. Krizmanić)

Na lijevoj kamenoj klupčici uz glavni oltar u apsidi.
Mramor, 41 x 50 cm.
Grb nepoznatog biskupa.
Godina 1738.
(Foto: S. Urlich)

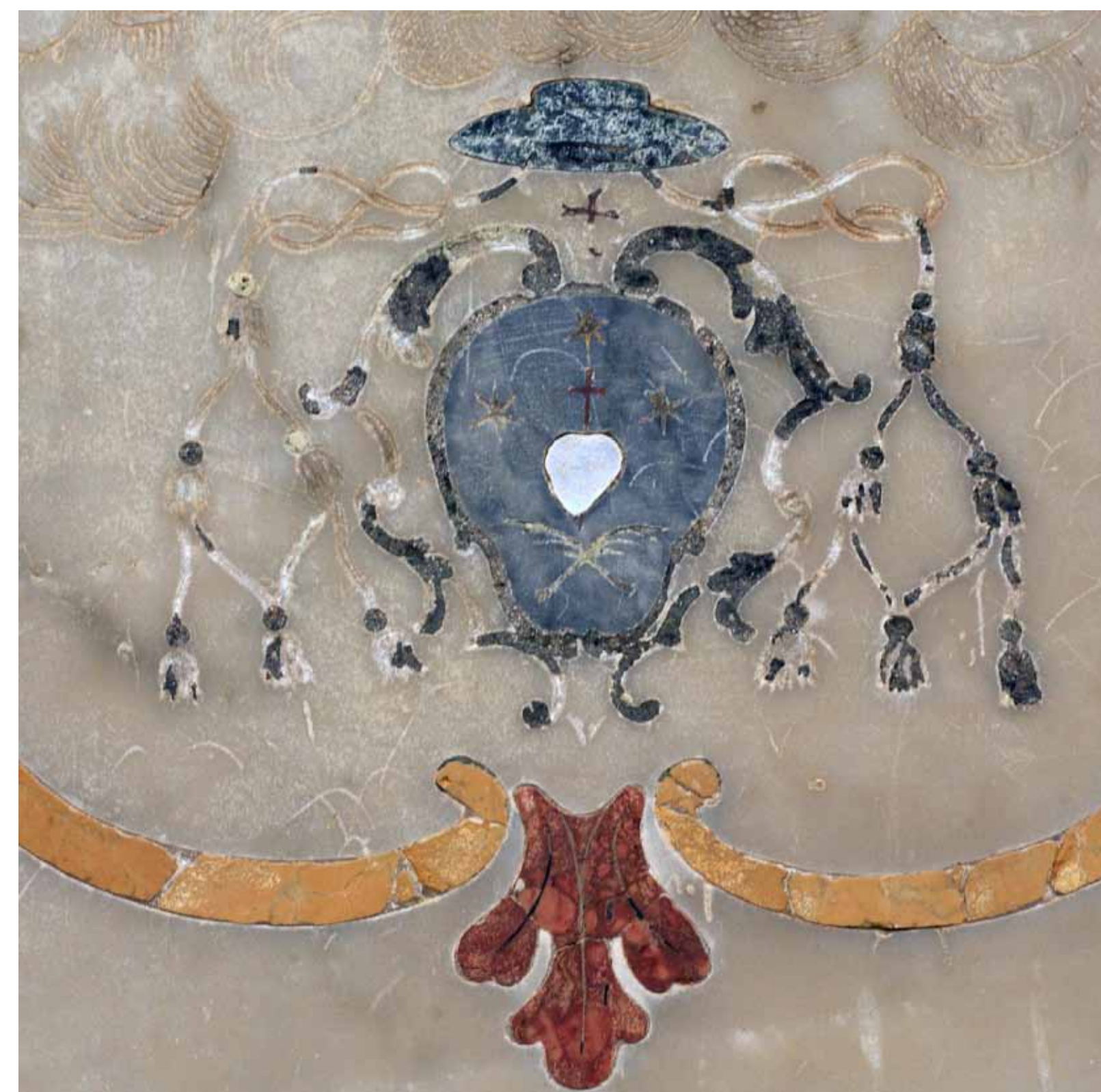

Na desnoj kamenoj klupčici uz glavni oltar u apsidi.
Mramor, 41 x 50 cm.
Grb nepoznatog biskupa.
Godina 1738.
(Foto: S. Urlich)

Grbovi osorske katedrale

Na podu sakristije.
Kulir, 53,5 x 30,5 cm.
Grb biskupa iz obitelji Zorzi.
XVIII. st.
(Foto: D. Krizmanić)

lijevo:
Na dnu glavnog oltara. (detalj)
Mramor, 7 x 6 cm.
Grb nepoznatog biskupa.
1738. g.
(Foto: D. Krizmanić)

gore:
Na vrhu glavnog oltara.
Mramor, 8 x 6 cm
Grb biskupa Šimuna
Gaudencija.
XVII./XVIII. st.
(Foto: J. Čus-Rukonić)

dolje:
Glavni oltar.
(Foto: D. Krizmanić)

Grbovi osorske katedrale

Plemićki grbovi u osorskoj Katedrali pripadali su uglavnom osorskom plemstvu (Draž, Grabbia, Sbara, Schio) potom creskom plemstvu koje se preselilo u Osor (Petris), te venetskom (Giusti, Morosini, Zorzi), paškom (Palčić), hvarskom (Pisarić), splitskom (Dražić, Gaudencije) i drugom plemstvu, uglavnom velikocrkvenim dostojanstvenicima, koji su po dužnosti dolazili u Osor (Dražić, Gaudencije, Giusti, Morosini, Palčić, Pisarić i Zorzi). Svi oni vremenski pripadaju razdoblju vladavine Mletačke republike (1409.-1797) nad Osorom, pod čijom se upravom gradila i pregrađivala nova osorska Katedrala. Time ujedno završava razdoblje jakog političkog, kulturnog i umjetničkog utjecaja Venecije u Osoru, a započinje ono srednjeeuropsko pod Austro-Ugarskom upravom.

Tri brončana grba na osorskoj Katedrali pripadaju kraju XX. i početku XXI. st, a vezuju se uz djelovanje Osorskih glazbenih večeri.

Na nadgrobnoj ploči na podu u lijevom brodu.
Kamen, 41 x 28 cm.
Grb obitelji Sbara ili Schio.
1493. godina.
Natpis: M .CCCC LXXXIII
(Foto: S. Ulrich)

Na nadgrobnoj ploči na podu desnog broda.
Kamen, 55 x 29,8 cm.
Grb jedne od grana obitelji Morosini.
XVI. stoljeće.
(Foto: S. Ulrich)

lijevo:
Na nadgrobnoj ploči na podu stupovlja između lijevog i glavnog broda.
Kamen, 51 x 27,5 cm.
Grb Donata Petriussusa.
1563. godine.

Natpis:
G PIV ET PRAESTANSIA
CET HAC DONATI /RNA
PETRISSVS. SACRASSPAR
GEVIATQ () QUASI
HOC CONIVNX POSVIT
MONIMENTV GRATA
MARITO ET GEMIT
EXTINCTVM NVNCQD
Q MOESTA VIRVM I
OBIIT. V. K. NOVE. MDLXIII

gore:
Na nadgrobnoj ploči na podu desnog broda.

(Foto: S. Ulrich)
Kamen, 59 x 28 cm.
Grb Franciscusa Draže.
1523. godina.

Natpis:
MARMORIS. HAC. GELEIDI. TE
GIT. SVB. MOLE. SEPVLTVS.
FRANCISCVS. PATRIE. FAM.
DECVSQ. SVAE. GIC.
TRIREMIS. OBIIT. RECTOR
SVB. PECTORE. GESTANS.
PPETVAM. INVENETOS. IN
PATRIAMOQ FIDEM. NOBILI
VM. SPLENDOR. POPVLI. TV
TELLA. FIDELIS. HINC. PATRIAE
LVGET. CIVIS. VTERQ. PA
TREM MD. XXII

Na nadgrobnoj ploči na podu desnog broda.
Kamen, 53 x 33 cm.
Grb obitelji Grabbia.
1575. godina.
(Foto: S. Ulrich)

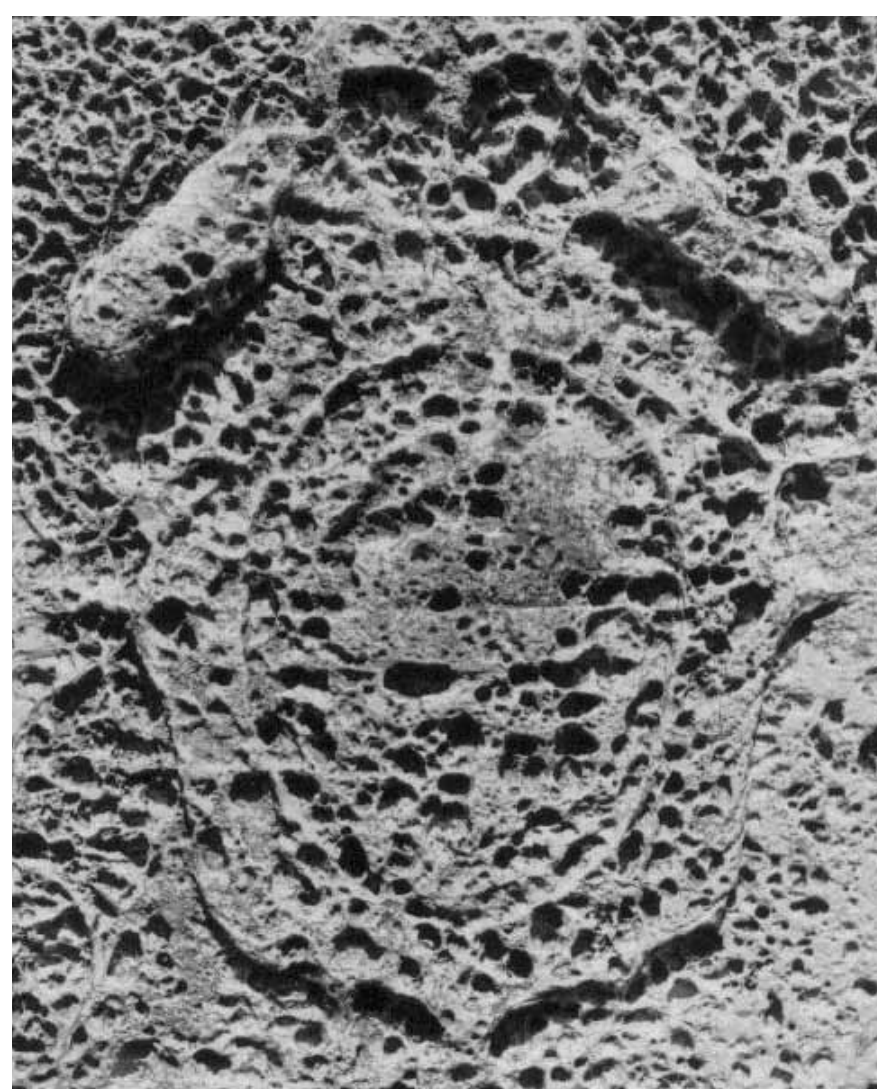
Na nadgrobnoj ploči na podu desnog broda.
Kamen, 47 x 28 cm.
Grb jedne od grana obitelji Draža.
XVI. stoljeće.
(Foto: S. Ulrich)

Na nadgrobnoj ploči na podu desnog broda.
Kamen, 40,5 x 25 cm.
Grb obitelji C.....
1606. godina.
(Foto: S. Ulrich)

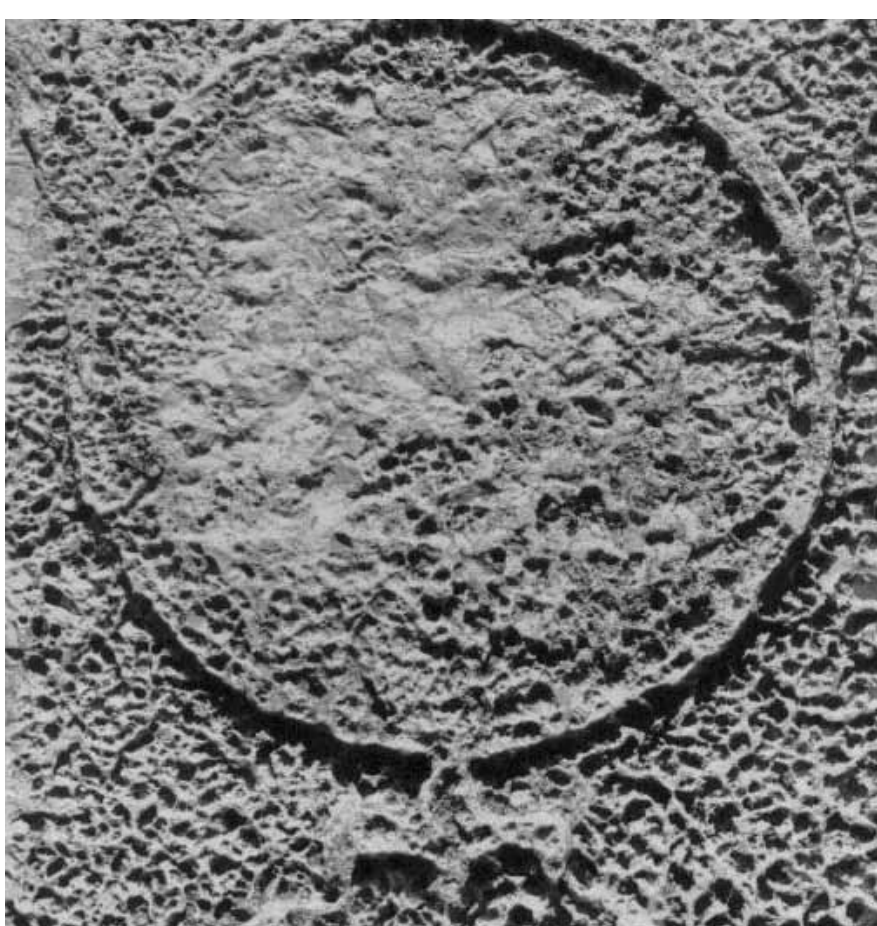
Natpis:
M . D . L . XXV
BALDASSAP. ET JAC FIGL
CAP. SRAB () LLROC ()
PLRCEO
SSTQT TREI
(ostatak natpisa oštećen od bombardiranja)

Grbovi osorske katedrale

Na vanjskoj strani apside.
Kamen, 39 x 34 cm.
Grb konta i kapitana Cresa Gabriella Zorzia.
1629. godina.
(Foto: S. Urlich)

Ispod je natpis:
GABRIELI
GEORGIO
RECTORI
OPT.
CIVITATIS
OSSERO DICAUIT
A. D. MDCXXIX
STEFANO SFORZA ET
GIACOMO GRABIA
JUDICI

Na vanjskoj strani apside.
Kamen, 43,5 x 42,5 cm.
Grb Republike Venecije.
Godina 1629.
(Foto: S. Urlich)

Na lijevoj oltarnoj pregradi desne kapelice Duša iz Čistilišta.
Kamen, 10,5 x 13,1 cm.
Grb Republike Venecije.
XVI./XVII. stoljeće.
(Foto: S. Urlich)

Didaskalija
text2

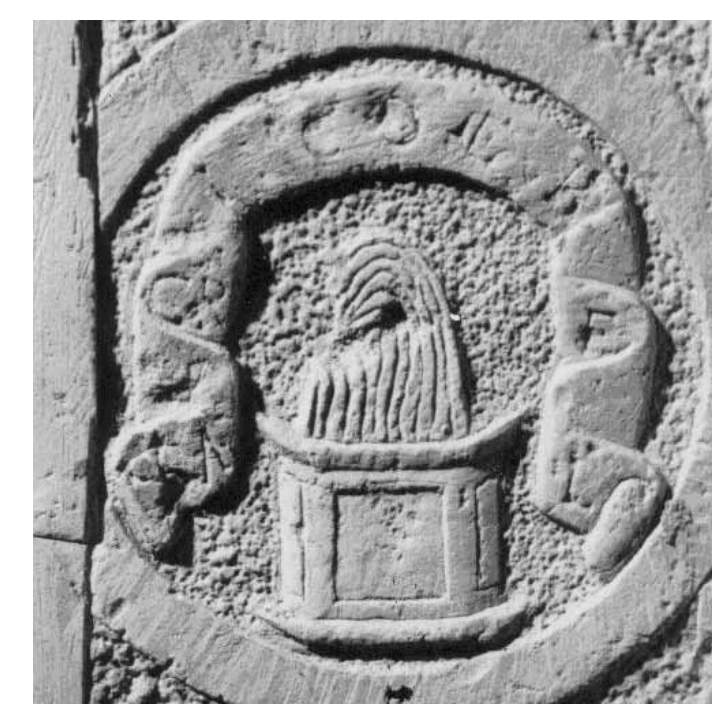
Na vanjskom zidu lijeve kapele
Bronca, 50 x 70 cm.
Grb Republike Hrvatske.
Godina 2000.
(Foto: J. Ćus-Rukonić)

Na lijevoj oltarnoj pregradi desne kapelice Duša iz Čistilišta.
Kamen, 13 x 13 cm.
Krilata vaga na klepsidri.
XVI./XVII. stoljeće
(Foto: S. Urlich)

Na lijevoj oltarnoj pregradi desne kapelice Duša iz Čistilišta.
Kamen, 13 x 13 cm.
Hostija s kaležom.
XVI./XVII. stoljeće
(Foto: S. Urlich)

Na desnoj oltarnoj pregradi desne kapelice Duša iz Čistilišta.
Kamen, 13 x 10 cm.
Zdenac života s natpisom:
SACRI CD. EBFL.
XVI./XVII. stoljeće
(Foto: S. Urlich)

Na desnoj oltarnoj pregradi desne kapelice Duša iz Čistilišta.
Kamen, 13 x 10,5 cm.
Srce s plamenom i danas nečitkim natpisom.
XVI./XVII. stoljeće
(Foto: S. Urlich)

Na lijevoj oltarnoj pregradi desne kapelice Duša iz Čistilišta.
Kamen, 13 x 10,5 cm.
Lubanja prekrížena s kostima.
XVI./XVII. stoljeće.
(Foto: S. Urlich)

Impressum

Organizator poster izložbe: Gradska knjižnica i čitaonica Mali Lošinj
Za organizatora: Jagoda Mužić iz Maloga Lošinja
Autor izložbe i teksta: Jasminka Ćus-Rukonić, mag. art. iz Cresa
Likovni postav izložbe: Anton Horvatović iz Maloga Lošinja
Fotografije:
Srećko Ulrich iz Rijeke
Damir Krizmanić iz Rijeke
Jasminka Ćus-Rukonić iz Cresa